

VUODEN 2024 TALOUSARVION TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJEET

1. TALouden JA TOIMINNAN PERIAATTEET

Talousarvio

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloushoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio on kunnanvaltuuston hyväksymä, kunnan toimielimiä, tulosalueita ja tulosityksikköjä sitova suunnitelma talousarviovuoden toiminnasta ja taloudesta. Taloussuunnitelma, jonka ensimmäinen vuosi on talousarvio, laaditaan kolmeksi vuodeksi. Kunnanvaltuusto hyväksyy talousarviossa toimielimille toimintatavoitteet. Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarvioon tehtävistä muutoksista vastaa valtuusto. Kuntalaki ja kunnan hallintosääntö velvoittavat hoitamaan kunnan taloutta hyväksytyn talousarvion mukaan. Talousarvio on sitova ohje kaikille kunnan toimielimille, viranhaltijoille ja työntekijöille, jotka osallistuvat määrärahojen käyttöön ja tavoitteiden täytäntöönpanoon.

Toimielinten toiminnan ja talouden tulee olla linjassa valtuuston 19.12.2022 § 70 päivittämän kuntastrategian kanssa.

Käyttösuunnitelma

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 18.12.2023 § 74 vuoden 2024 talousarvion. Käyttösuunnitelmissa toimielimet jakavat kunnanvaltuuston tulosaluetasolle hyväksymät sitovat määrärahat tileittäin alemmille tulosityksiköille ja kustannuspaikoille sekä asettavat samalla valtuuston määrittelemien kuntastrategian mukaisten tavoitteiden kanssa yhteneväiset, tarkennetut tavoitteet kunnanhallituksen ja valiokuntien tasolle.

Kunnanhallitus ja valiokunnat tarkistavat alustavat käyttösuunnitelmansa vuosittain valtuuston hyväksytyä talousarvion ja toimittavat tiedot muutoksista taloustoimistoon.

Kunnanhallituksen ja valiokuntien vastuulla on huolehtia, että kunnan päätettävissä olevat maksut tarkistetaan kustannusten nousua vastaavasti ja kunnalle kuuluvat tulot peritään tehtyjen sopimusten ja annettujen ohjeiden mukaisesti.

2. TALOUSARVION NOUDATTAMINEN

Vastuu määrärahojen käytöstä

Talousarvion noudattaminen edellyttää, ettei ryhdytä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka merkitsevät toiminnan laajentamista tai uuden toiminnan aloittamista talousarviovuoden aikana, ellei talousarviossa ole siihen määrärahavarausta.

Talousarvion avustusmäärärahojen maksun edellytyksenä on, että hakija on toimittanut avustuksen myöntäjälle talousarviovuotensa toimintasuunnitelman sekä valmistuneen tilinpäätöksen toimintakertomuksineen.

Vastuu myönnettyjen määrärahojen riittävydestä kuuluu ensisijaisesti kunnanhallitukselle ja valiokunnille ja määrärahojen käytöstä vastaaville viranhaltijoille. Määräraha on käytettävä tarkoituksenmukaisesti siten, että myös loppuvuodesta on määrärahaa käytettävissä. Lisämäärärahaa on anottava ja sitä myönnetään vain poikkeustapauksissa.

Kunnanhallituksella on oikeus päättää kuntaa sitovan ja kiireellisen maksun suorittamisesta, vaikka tarkoitukseen ei ole määrärahaa käytettävissä.

Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle talousarviovuoden aikana ja hyväksyttävä valtuustolla ennen muutosten tekemistä. Muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnallisiin tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Vastaavasti toiminnallisia tavoitteita koskevassa muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus määrärahoihin. Lisämäärärahan muutosesitykset tehdään yhteistyössä taloustoimiston kanssa.

Talousarvion sitovuus

Valtuusto on kuntalain 110 §:n mukaan hyväksynyt talousarvion määrärahat, tuloarviot sekä toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Käyttötalousosan toimielinten perusteluihin otetut kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia. Määrärahat ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia tulosaluetasolla, joten tulosalueiden sisälle määrärahoihin sidotut toiminnalliset tavoitteet ovat myös valtuustoon nähden sitovia. Jos valiokunta esittää valtuustolle tulosalueelle määrärahamuutoksia, on esitettävä, aiheutuuko muutoksia myös toiminnallisissa tavoitteissa.

Talousarvion yleisperustelut, sitovia tavoitteita lukuun ottamatta, ovat luonteeltaan informatiivisia eikä niitä ole tarkoitettu sitovaksi talousarvion osaksi. Käyttötalousosassa perustelut, mahdolliset tunnusluvut, määrärahat ja tuloarviot esitetään talousarviossa toimielin ja tulosaluetasolla, mutta lisäinformaation antamiseksi osin myös tulosityksikkö tai tehtävätasolla.

Investointiosassa sitovia ovat talonrakennuskohteet hankekohtaisesti sekä seuraavat hankeryhmien osalta: Kiinteä omaisuus, Julkinen käyttöomaisuus/kunnallistekniset kohteet ja irtain omaisuus.

Tavoitteiden ja määrärahojen muutokset on kuitenkin vietävä tiedoksi kunnanhallitukselle myös hankeryhmien osalta.

Rahoitusosan sitovuus on antolainojen lisäys sekä pitkäaikaisten lainojen lisäys ja vähennys.

Hankintaperiaatteet

Hankintavaltuudet on vahvistettu valtuuston 19.12.2022 § 69 hyväksymässä Sysmän kunnan hallintosäännössä §:ssä 52 ja em. mukaisena otettu kuluvan vuoden talousarviokirjaan.

Sysmän kunta kilpailuttaa itse tai hyödyntää KL-Kuntahankinnat Oy:n palveluja. Kuntahankinnat on jo valmiiksi kilpailuttanut osan kunnalle hankittavista tuotteista ja palveluista. Myös puitesopimuksella kilpailutetuilta on pyydettävä tarjous. Sysmän kunnan omassa kilpailutuksessa on ensisijaisesti otettava paikallisuus huomioon. Ennen hankintaa on tehtävä hankintapäätös. Myös viranhaltijat kilpailuttavat hankintansa sekä tekevät hankintapäätökset toimivaltansa puitteissa valtuuston 19.12.2022 § 71 päivittämän Sysmän kunnan hankintaohjeen mukaisesti.

Kausittaiset työt mm. kaavateiden talvikunnossapidot on kilpailutettava 31.5 mennessä ja koulukuljetukset sekä vastaavat toiminnot on kilpailutettava 30.6 mennessä.

Pienhankintoja tulee välttää koska liikkeet perivät tällöin huomattavia pientoimitus- ja laskutuslisä. Tavaraa tai palvelua tilattaessa on ilmoitettava tilaajatieto.

Tietojärjestelmien hankintasuunnitelmista on keskusteltava järjestelmäasiantuntijan kanssa.

Sopimusten hallinta

Jokaisen toimialan on huolehdittava, että kaikki viranomaistoimintaan liittyvät asiakokonaisuudet ja asiakirjat, joiden johdosta käynnistyy päätöksentekoprosessi, kirjataan diaariin eli Dynasty-asiahallintajärjestelmään siten, että asian käsittelyä voidaan seurata alusta viimeiseen päätökseen saakka.

Kaikki toimialoilla tehdyt kunnan toimintaa koskevat allekirjoitetut sopimukset liitteineen on kirjattava Dynasty asianhallintajärjestelmän sopimushallintaan.

Taloudellisesti ja toiminnallisesti merkittävässä sopimuksissa on jo tarjouspyyntövaiheessa huomioitava riskienhallinta.

3. HENKILÖSTÖ, VIRAT JA TOIMET

Avoimet virat, työsuhteet ja sijaisuudet tulee ilmoittaa ao. toimialan johtajalle. Mikäli edellä mainittu virka tai tehtävä on tarkoituksenmukaista täyttää, ao. toimialan johtaja neuvottelee sen täyttämistä kunnanjohtajan kanssa, joka tekee täyttöluvasta päätöksen. Päätösesitys on valmisteltava Dynastyyn kunnanjohtajan viranhaltijaesittelyyn.

1 – 3 päivän sijaisuudet on ensisijaisesti hoidettava kunnan sisäisesti. Neljästä päivästä kahteen viikkoon kestävästä sijaisuudesta on oltava esimiehen päätös.

Tapauskohtaisesti harkitaan esille tulleen tarpeen mukaisesti, täytetäänkö avoimeksi tullut virka, työsuhde tai sijaisuus vai hoidetaanko tehtävät muulla tavalla.

Mikäli tehtävään valittu henkilö ei täytä tehtävään/virkaan asetettuja kelpoisuusehtoja, on määräajaisesti hoidettava tehtävä laitettava toistuvasti uudelleen hakuun, mikäli henkilöstötarve on edelleen olemassa.

Kun henkilöstön tarve on palvelutarvearvioinnin perusteella määräajainen, on aina ensisijaisesti käytettävä määräajaisesta palvelussuhdetta asianmukaisesti perustellen. Palkattavan henkilön oman pyynnön perusteella työsuhteet/virkamääräys voidaan edelleen aina tehdä määräajaisena. Määräajaisia työsuhteita ei pidä uudistaa tutkittamatta tarvetta.

Hankerahoitus on aina peruste määräajaisena palkkaamiseen.

Mikäli täytettäväksi tulevaa tehtävää ei voida säännösten mukaan täyttää enää määräajaisesti (ketjutuskielto), vaikka henkilöstön arvioitu lisätarve sitä palvelun tarve huomioon ottaen edellyttäisi, on käytettävä irtisanomisoikeutta työn vähenemisen perusteella ko. henkilöstötarpeen päätyttyä. Ao. toimielimen/esimiehen tehtävänä ja esittelijän/esimiehen vastuulla on irtisanomismenettelyn hoitaminen työsuhteiden ja kunnallisen viranhaltijain säännösten mukaisesti. Jos tulee kunnan muihin tehtäviin rekrytointitarve, on ensisijaisesti tarjottava työtä irtisanotulle, mikäli hän on tehtävään soveltuva.

Palkkauksen määrittelyssä sekä työllistämisasioiden on otettava aina yhteyttä palkkasihteriin.

Kun työntekijälle tulee palkan tarkistamisen tarve joko työntekijän tai esimiehen esittämänä, kunnanhallituksen perustama palkkatyöryhmä käsittelee palkankorotusesityksen, minkä pohjalta toimielin tai toimivaltainen viranhaltija ratkaisee esityksen hyväksymisen. Palkkatyöryhmä käyttää valmistelussaan tarvitsemaansa asiantuntemusta.

Kehityskeskustelut tulee käydä maaliskuun loppuun mennessä. Maatalouslomittajien osalta kehityskeskustelut käydään toukokuun loppuun mennessä. Tehtävänkuvaukset tulee päivittää samaan ajankohtaan mennessä.

4. TALOUSARVION SEURANTA JA RAPORTOINTI

Talouden seurantavastuu ja menojen oikeellisuuden seuranta

Tulosalueen tai -yksikön vastuuhenkilön tulee seurata ja valvoa talousarvion toteutumista ja määrärahojen oikeaa käyttöä. Menot ja tulot kirjataan suoriteperusteisesti eli silloin, kun tavara, palvelu tai työ on vastaanotettu tai luovutettu. Toimielinten on hyvässä ajoin käsiteltävä laskut Approvalissa vastaanotto- ja

hyväksymismerkinnöin maksatusta varten siten, että ne voidaan eräpäivänä suorittaa. Tosite on myös varustettava oikeilla tilimerkinnöillä. Talouden seurannan ja kunnan kassavalmiuden kannalta on tärkeää, että myös kunnan laskutus tehdään kohtuullisessa ajassa tuotteen tai palvelun luovutuksen tapahduttua.

Toiminnan ja talouden kehittymisen raportointi

Kunnanhallituksen ja valiokuntien on neljännesvuosittain tehtävä selvitys määrärahojen käyttötilanteesta sekä toimielimelle asetettujen tavoitteiden toteutumisasteesta sekä riskienhallinnasta. Selvitys on tehtävä myös investoinneista. Taluspäällikkö laatii kunnanhallitukselle neljännesvuosittain selvityksen kunnanhallituksen tasolta sekä koko kunnan tasolta em. toimielimille tehtyjen selvitysten pohjalta.

Talousarvion toteutumisvertailu laaditaan kuukausittain ja tällöin ne toimitetaan toimielinten käyttöön.

Kuntakonserni ja toiminnan raportointivelvollisuus

Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja ohjaavat ja koordinoivat Sysmä-konsernin toimintaa ja taloutta. Tytäryhteisön tulee toiminnassaan edistää kunnan strategian ja omistajapoliittisten tavoitteiden toteutumista. Kuntakonsernin tytäryhtiöiden tulee raportoida kunnanjohtajalle toiminnastaan neljännesvuosittain. Tytäryhtiöiden hallituksien on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen tarvittavat tiedot. Raportoinnin yhteydessä toimitetaan tulos- ja taselaskelma, kertomus raportointikauden toiminnasta sekä tavoitteiden toteutumisesta. Kunnanhallitus ohjeistaa Sysmä-konserniyhteisöjen kokousedustajiansa riittävällä tasolla kulloinkin käsiteltävissä oleviin asioihin.

Kuntayhtymien ohjaukseen konserniohjeita on noudatettava soveltuvin osin.

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden tiedoksi saattaminen

Toimialojen on huolehdittava siitä, että talousarvio ja käyttösuunnitelmat sekä niitä koskevat ohjeet toimitetaan kaikille määrärahojen käytöstä vastuussa oleville henkilöille tiedoksi ja noudatettavaksi. Kunnanvaltuuston hyväksymä talousarviokirja vuodelle 2024 ja taloussuunnitelma vuosille 2024 – 2026 on ladattavissa kunnan kotisivuilta tai kunnanvaltuuston pöytäkirjan liitteestä.

Jokaisen toimielimen on alkuvuoden kokouksessaan tarkoin tutustuttava vuoden 2024 talousarvioon, sen tavoiteosaan sekä vuosien 2024 - 2026 taloussuunnitelmaan sekä vuoden 2024 talousarvion täytäntöönpano-ohjeisiin.

Kunnanjohtaja   Lasse Peltonen

Taluspäällikkö   Susanna Leppänen